

се рѣшаватъ да дѣйствуватъ заедно срѣщу турцитѣ, но пише още, че по настояването на *Сава*, възстаналитѣ въ Ромжния трѣбвало да минатъ въ България, едни прѣзъ Видинъ и Силистра, а други цѣлокупно, слѣдъ разпрѣсането на турскитѣ войски въ Ромжния. За изпълнението на тоя планъ се рѣщава *Сава*, но при опитването му да мине Дунава билъ издаденъ и се върналъ въ Букурещъ¹⁾. *Липранои* пише, че *Сава* е готвелъ възстание „около Свищовъ“, гдѣто събралъ цѣлъ отрядъ отъ българи, готови да се съединятъ съ Ипсиланти.

Дядо Герги отъ Жеравна разправяше, че ужъ Савата заедно съ полка си и съ събрани отъ самата България чети се билъ съ турцитѣ между сливенскитѣ села: Кипилово, Нейково, Котелъ и Жеравна, дѣто, заграденъ отъ послѣднитѣ, скрива „касата съ паритѣ“ и „други работи“ по издрѣжката на това възстание, въ едно подземие край леглото на една рѣкчица. Това мѣсто, добавя той, и до днесъ не е намѣрено а като се „помирило“, идели българи отъ Влашко около „първото Московско“ (1829 г.) да търсятъ скритото, но неможли да го намѣрятъ. Ако Савата не билъ заграденъ отъ турцитѣ, той е кроялъ да дойде въ Сливенъ заедно съ полка си и „дигнатитѣ на кракъ“ българи, отъ *дѣто да разшири възстанието*. Слѣдъ разбиването му край Нейково, той се отдърпва въ Ромжния и слѣдъ врѣме билъ посѣченъ въ Букурещъ. . .

Това интересно прѣдание би намѣрило отчасти подкрѣпа отъ сливенското, какво брата на *Савата*, *Генчо*, е идвалъ отъ Влашко „чакъ до Нова Загора, начело 500 конника“. Той се оттеглилъ назадъ, когато отъ Сливенъ се отпавилъ срѣщу му съ турски войски извѣстния Сливенски аенинъ *Тахиръ Аза*. Това разправяше *Дядо Нойко*, който го запомнилъ отъ устата на Тахировия ясъкчия (тѣлохранителъ) „*Патриката*“ *Ахмедъ*, отъ с. Бинкосъ (до Сливенъ).

Би трѣбвало да се очаква, че съ разучванията на мѣстнитѣ прѣдания по другитѣ части на България, особно сѣверна, ше се дадатъ нови освѣтления върху тая важна дата — 1821 г.

Относно смъртъта на *Савата*, народнитѣ пѣсни и писанитѣ източници почти се съвпадатъ, а именно, че *Сава* е убитъ отъ турцитѣ въ Букурещъ прѣзъ августъ или началото на септември 1821 г.

Споредъ приведената отъ Цани *Гинчевъ* пѣсенъ, Савата, заедно съ Букурешкитѣ болери, е билъ посѣченъ въ черквата, дѣто отишли да се молятъ прѣди да почнатъ възстанието :

В нидѣлье блжгувищинѣ
Рану в черкувж ше йдем.

¹⁾ Ср. Φηλιμονος (Дожимов историкон etc 1834, р. 298).